1. (10p.) Niech G będzie grafem o $n \geqslant 3$ wierzchołkach i co najmniej $\binom{n-1}{2} + 2$ krawędziach. Pokaż, że G jest hamiltonowski.

Rozwiązanie. Jeśli G jest pełny, to oczywiście jest hamiltonowski. Przypuśćmy zatem, że nie jest. Wybierzmy dowolne niesąsiadujące wierzchołki u i v. Wtedy

$$|E(G)| = \deg u + \deg v + |E(G - \{u, v\})|.$$

Graf $G - \{u, v\}$ ma $n - 2$ wierzchołki, czyli co najwyżej $\binom{n-2}{2}$ krawędzi. Otrzymujemy zatem

$$\deg u + \deg v \geqslant |E(G)| - |E(G - \{u, v\})| \geqslant \binom{n-1}{2} + 2 - \binom{n-2}{2} = n.$$

Zatem z twierdzenia Orego wnioskujemy, że G jest hamiltonowski. $\square$

2. (10p.) Pokaż, że dla każdego t istnieje n takie, że dla każdego grafu G zachodzi: jeśli w G^2 istnieje klika rozmiaru n, to w G istnieje klika rozmiaru t lub zbiór niezależny liczności t, w którym każde dwa wierzchołki mają wspólnego sąsiada.

Przypomnijmy, że graf G^2 ma zbiór wierzchołków $V(G)$, a zbiór krawędzi $E(G) \cup \{xy \mid \exists z : xz, yz \in E(G)\}$.

Rozwiązanie. Weźmy $n = R(t)$. Niech X będzie zbiorem wierzchołków tworzących klikę rozmiaru n w G^2. Skoro dowolne dwa wierzchołki $u, v \in X$ sąsiadują w grafie G^2, w grafie G muszą one sąsiadować lub mieć wspólnego sąsiada. Pokolorujmy krawędzie z $G^2[X]$ na dwa kolory w taki sposób, że:

1. jeśli $uv \in E(G)$, to kolorujemy uv kolorem różowym,
2. pozostałe krawędzie kolorujemy kolorem turkusowym.

Ponieważ X ma $R(t)$ wierzchołków, to w jednym z kolorów istnieje klika rozmiaru t – oznaczmy zbiór jej wierzchołków przez X'. Jeśli jest to klika w kolorze różowym, to każde dwa wierzchołki z X' są połączone krawędzią w G, czyli X' indukuje klikę rozmiaru t w G. Jeśli jest to klika w kolorze turkusowym, to każda para wierzchołków $u, v \in X'$ nie sąsiaduje w G, ale jednocześnie tworzy krawędź w G^2. Zatem każda para wierzchołków z X' ma wspólnego sąsiada w G, co kończy dowód. $\square$

3. (10p.) Niech G będzie grafem 4-krytycznym. Pokaż, że jest 3-krawędziowo-spójny.

Rozwiązanie. Załóżmy przeciwnie, tzn. że G nie jest 3-krawędziowo-spójny. Oznacza to, że istnieje zbiór S co najwyżej dwóch krawędzi, taki że $G - S$ nie jest spójny. Wiemy z ćwiczeń, że każdy graf krytyczny jest bispójny, czyli dwuspójny lub izomorficzny z K_2. Graf K_2 nie jest 4-krytyczny, więc G musi być dwuspójny. Oznacza to w szczególności, że S składa się z dokładnie dwóch krawędzi e i f, w przeciwnym razie G nie jest spójny lub ma most, a więc i wierzchołek rozcinający. Wynika z tego również, że $G - S$ składa się z dwóch spójnych składowych G_1 i G_2.

Niech $e = ab$, $f = cd$, gdzie $a, c \in V(G_1)$ oraz $b, d \in V(G_2)$; zauważmy, że $a \neq c$ i $b \neq d$, bo G nie ma wierzchołków rozcinających. Skoro G jest 4-krytyczny, istnieją poprawne 3-kolorowania grafów G_1 i G_2, nazwijmy je odpowiednio c_1 i c_2. Zauważmy, że $c_1(a) = c_2(b)$ lub $c_1(c) = c_2(d)$, w przeciwnym razie $g : V(G) \to [3]$ zdefiniowane jako $g(x) = c_i(x)$ dla $x \in V(G_i)$, gdzie $i \in \{1, 2\}$, byłoby poprawnym 3-kolorowaniem G, sprzeczność z 4-krytycznością.

Przez symetrię możemy zatem założyć, że $c_1(a) = c_2(b) = 1$ oraz $c_1(c) \leqslant c_2(d)$. Ustalmy kolory wierzchołków zgodnie z kolorowaniami c_1, c_2. Dokonamy permutacji kolorów na wierzchołkach $V(G_2)$ w taki sposób, aby otrzymać poprawne kolorowanie. Rozważmy cztery przypadki.

Przypadek 1. $\boldsymbol{c_1(c) = 1}$ **i** $\boldsymbol{c_2(d) = 1}$**.** Dokonujemy permutacji kolorów na wierzchołkach $V(G_2)$: kolor 1 zamieniamy z kolorem 2.

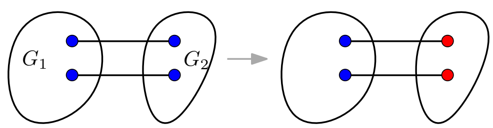

Przypadek 2. $\boldsymbol{c_1(c) = 1}$ **i** $\boldsymbol{c_2(d) \neq 1}$**.** Bez straty ogólności niech $c_2(d) = 2$. Dokonujemy permutacji kolorów na wierzchołkach $V(G_2)$: kolor 1 zamieniamy z kolorem 3.

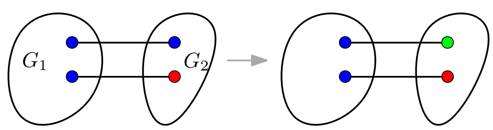

Przypadek 3. $\boldsymbol{c_1(c) = c_2(d) \neq 1}$**.** Bez straty ogólności niech $c_1(c) = c_2(d) = 2$. Dokonujemy permutacji kolorów na wierzchołkach $V(G_2)$: kolor 1 zamieniamy z kolorem 2.

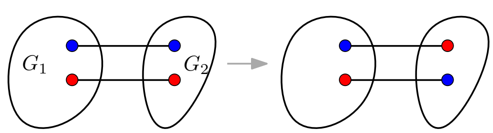

Przypadek 4. $\boldsymbol{c_1(c) = 2}$ **i** $\boldsymbol{c_2(d) = 3}$**.** Dokonujemy permutacji kolorów na wierzchołkach $V(G_2)$: kolor 1 zamieniamy z kolorem 3.

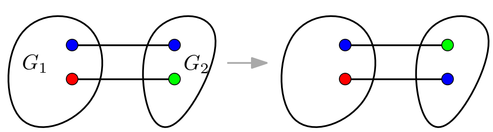

Nazwijmy otrzymane kolorowanie g, oczywiście jest to 3-kolorowanie. We wszystkich przypadkach można zauważyć, że g jest poprawne. Istotnie, dwa sąsiadujące wierzchołki z tej samej składowej $G - S$ nadal dostają dwa różne kolory (bo tylko dokonywaliśmy permutacji kolorów wewnątrz G_2), a dodatkowo zadbaliśmy, aby $g(a) \neq g(b)$ oraz $g(c) \neq g(d)$. Dostajemy sprzeczność z 4-krytycznością G, a więc G musi być 3-krawędziowo-spójny. $\square$

4. (10p.) Dla liczb $n \geqslant k \geqslant 1$, przez $G(n,k)$ oznaczmy graf, którego wierzchołkami są ciągi binarne długości n, a krawędź łączy ciągi, które różnią się na dokładnie k pozycjach. Wyznacz $\chi'(G(n,k))$.

Rozwiązanie. Zauważmy, że k pozycji spośród n można wybrać na $\binom{n}{k}$ sposobów, zatem każdy wierzchołek ma dokładnie tylu sąsiadów. Wynika z tego, że $\chi'(G(n,k)) \geqslant \binom{n}{k}$. Pokażemy teraz, że $\chi'(G(n,k)) \leqslant \binom{n}{k}$, definiując poprawne kolorowanie krawędziowe na $\binom{n}{k}$ kolorów. Zbiorem kolorów będzie $\binom{[n]}{k}$, czyli rodzina k-elementowych podzbiorów $[n]$. Krawędź xy kolorujemy kolorem $A \in \binom{[n]}{k}$ wtedy i tylko wtedy, gdy zbiór indeksów, na których różni się ciąg x od ciągu y jest równy A. Z definicji grafu, każda krawędź dostaje dokładnie jeden kolor.

Zauważmy też, że każdy wierzchołek jest incydentny z dokładnie jedna krawędzią w danym kolorze: dla każdego $x \in \{0,1\}^n$ i każdego $A \in \binom{[n]}{k}$ istnieje jeden ciąg binarny, który różni się of x dokładnie na pozycjach wskazanych przez A. Zatem zdefiniowane kolorowanie jest poprawne.

Podsumowując, otrzymujemy $\chi'(G(n,k)) = \binom{n}{k}$. $\square$

5. (10p.) Niech G będzie grafem dwudzielnym, który ma skojarzenie doskonałe. Pokaż, że istnieje wierzchołek taki, że każda krawędź z nim incydentna należy do pewnego skojarzenia doskonałego.

Rozwiązanie. Oznaczmy przez X i Y klasy dwudzielności G. Wiemy, że w G istnieje skojarzenie doskonałe M, dla każdego $x \in X$ oznaczmy więc przez $m(x)$ wierzchołek z Y taki że $xm(x) \in M$.

Załóżmy, że teza nie zachodzi – w szczególności dla każdego wierzchołka $y \in Y$ istnieje jego sąsiad $f(y) \in X$ taki, że krawędź $yf(y)$ nie należy do żadnego skojarzenia doskonałego (być może jest takich więcej, ale wybieramy jednego). Niech $F = \{yf(y) : y \in Y\}$.

Ustalmy wierzchołek $p_1 \in X$ i niech $P = (p_1, p_2, \ldots, p_d)$, dla pewnego $d \in \mathbb{N}^+$, będzie maksymalną ścieżką, która zaczyna się w p_1 i używa naprzemiennie krawędzi z M i F. Zauważmy, że dla nieparzystych $i \in [d-1]$ mamy $p_i \in X$ oraz $p_ip_{i+1} \in M$, a dla parzystych $p_i \in Y$ oraz $p_ip_{i+1} \in F$.

Zauważmy, że $p_{d-1} \in X$. W przeciwnym wypadku $p_d \in X$, a ponieważ P jest maksymalną ścieżką, istnieje $i \in [d-2]$ takie, że $m(p_d) = p_i \in Y$. Z definicji P, $p_{i-1}p_i = p_{i-1}m(p_d) \in M$, a skoro M jest skojarzeniem, to $p_{i-1} = p_{d-1}$, sprzeczność, bo wierzchołki na ścieżce się nie powtarzają.

W takim razie $p_{d-1} \in X$ i $p_d \in Y$. Skoro P jest maksymalną ścieżką, istnieje $i \in [d-2]$ takie że $f(p_d) = p_i \in X$. Zauważmy, że $(p_i, p_{i+1}, \ldots, p_d, p_i)$ jest cyklem w grafie G, nazwijmy go C. Krawędzie C należą naprzemiennie do M i F. Skoro G jest dwudzielny, to C jest parzysty, więc każdy wierzchołek C jest incydentny w C do dokładnie jednej krawędzi z M i dokładnie jednej krawędzi z F. To znaczy, że krawędzie $F \cap E(C)$ są skojarzeniem doskonałym w $G[V(C)]$. Z drugiej strony, $M \setminus E(C)$ jest skojarzeniem doskonałym w $G - V(C)$. Ponieważ każdy wierzchołek $v \in V(G)$ należy do $G[V(C)]$ lub $G - V(C)$, zbiór $M \div E(C)$, czyli $(M \setminus E(C)) \cup (F \cap E(C))$ jest skojarzeniem doskonałym w G, który zawiera krawędź z F – sprzeczność z definicją zbioru F. $\square$

Definicje, twierdzenia, wzory.

G jest grafem o zbiorze wierzchołków V i zbiorze krawędzi E. Oznaczamy $n := |V|$ i $m := |E|$. Dla $X \subseteq V$ przez $G[X]$ oznaczamy podgraf G indukowany przez zbiór X, czyli $(X, \{e \in E \mid e \subseteq X\})$.

Spójność.

Def. Graf jest **spójny**, jeśli dla dowolnych dwóch wierzchołków u, v istnieje u-v-ścieżka. Graf jest **k-spójny**, jeśli $|G| > k$ i dla każdego $V' \subseteq V$, $|V'| < k$ graf $G - V'$ jest spójny. Graf jest **k-spójny krawędziowo**, jeśli $|E| > 0$ i dla każdego $X \subseteq E$, $|X| < k$ graf $G - X$ jest spójny.
Def. Spójność wierzchołkowa, ozn. $\kappa(G)$ – największe k, dla którego graf jest k-spójny.
Def. Spójność krawędziowa, ozn. $\kappa'(G)$ – największe k, dla którego graf jest krawędziowo k-spójny.
Nierówność Whitneya. $\kappa(G) \leqslant \kappa'(G) \leqslant \delta(G)$.
Tw. Mengera 1. Dla dowolnych $A, B \subseteq V$, niech k będzie rozmiarem najmniejszego A-B-separatora. W G istnieje k rozłącznych $A - B$ ścieżek.
Tw. Mengera 2. Graf G jest k-spójny wtw. gdy dla każdej pary wierzchołków u, v istnieje k wewnętrznie rozłącznych u-v ścieżek.
Tw. Mengera 3. Graf G jest k-spójny wtw. gdy dla każdego $x \in V$ i $U \in V \setminus \{x\}$, $|U| = k$, istnieje x-U-wachlarz, czyli k wew. rozłącznych ścieżek o początku w x i końcach w różnych wierzchołkach z U.
Tw. Mengera 4. Graf G jest k-spójny krawędziowo wtw. gdy dla każdej pary wierzchołków u, v istnieje k krawędziowo rozłącznych u-v ścieżek.

Obwód Eulera.

Tw. Eulera (wersja z obwodem). Multigraf spójny ma obwód Eulera wtw. gdy każdy wierzchołek ma stopień parzysty.
Tw. Eulera (wersja z drogą). Multigraf spójny ma drogę Eulera wtw. gdy liczba wierzchołków stopnia nieparzystego jest mniejsza lub równa 2.

Cykl Hamiltona.

Warunek konieczny. Jeśli G ma cykl Hamiltona, to dla każdego $S \subseteq V$, $S \neq \emptyset$ graf $G - S$ ma co najwyżej $|S|$ spójnych składowych.
Tw. Diraca (warunek dostateczny). Jeśli G jest prosty i $n \geqslant 3$ oraz dla każdego $v \in V$ zachodzi $\deg(v) \geqslant \frac{n}{2}$, to G jest hamiltonowski.
Tw. Orego (warunek dostateczny). Jeśli G jest prosty i $n \geqslant 3$ oraz dla każdych u, v takich, że $uv \notin E$, zachodzi $\deg(u) + \deg(v) \geqslant n$, to G jest hamiltonowski.

Kolorowanie krawędzi.

Tw. Vizinga. $\Delta(G) \leqslant \chi'(G) \leqslant \Delta(G) + 1$.

Kolorowanie wierzchołków.

Def. Zbiór niezależny – zbiór wierzchołków takich, że żadne dwa nie są połączone krawędzią.
Def. Graf G jest **krytyczny**, jeśli dla każdego jego właściwiego podgrafu H zachodzi $\chi(H) < \chi(G)$. Graf jest **k-krytyczny**, jeśli jest krytyczny i $\chi(G) = k$.
Lemat. Jeśli G jest k-krytyczny, to $\delta(G) \geqslant k - 1$.
Tw. $\chi(G) \leqslant \Delta(G) + 1$ (algorytm zachłanny).
Tw. Brooksa Jeśli graf spójny G nie jest nieparzystym cyklem ani grafem pełnym, to $\chi(G) \leqslant \Delta(G)$.
Tw Mycielskiego. Dla każdego k istnieje graf G_k bez trójkątów taki, że $\chi(G_k) = k$.
Def. Talią grafu nazywamy długość najkrótszego cyklu w tym grafie.
Tw. Erdősa Dla dowolnych $k, \ell \in \mathbb{N}$ istnieje graf G taki, że $\chi(G) \geqslant k$ i talia grafu G jest co najmniej ℓ.

Skojarzenia.

Def. Skojarzeniem nazywamy zbiór rozłącznych krawędzi grafu. Skojarzeniem **maksymalnym** nazywamy skojarzenie, które nie jest podzbiorem żadnego innego skojarzenia. Skojarzeniem **doskonałym** nazywamy skojarzenie, które pokrywa każdy wierzchołek.
Def. Ścieżką naprzemienną względem skojarzenia M nazywamy ścieżkę, której krawędzie na przemian należą i nie należą do M. Ścieżka jest **powiększająca** względem skojarzenia M, jeśli jest naprzemienna względem M oraz zaczyna i kończy się w wierzchołku niepokrytym przez M.
Tw. Berge'a. Skojarzenie M jest największe wtw, gdy nie ma ścieżki powiększającej względem M.
Tw. Halla. Niech G będzie grafem dwudzielnym o klasach dwudzielności X, Y. W G istnieje skojarzenie pokrywające X wtw, gdy dla każdego $X' \subseteq X$ zachodzi $|N(X')| \geqslant |X'|$.

Sieci i przepływy.

Niech $N = (G, c, s, t)$ będzie siecią, $G = (V, A)$. Dla funkcji $f : A \to \mathbb{R}_{\geqslant 0}$ definiujemy:

- Dla $v \in V$: $f^+(v) := \sum_{u: vu \in A} f(vu)$ i $f^-(v) := \sum_{u: uv \in A} f(uv)$
- Dla $S \subseteq V$: $f^+(S) := \sum_{\substack{uv \in A \\ u \in S \\ v \notin S}} f(uv)$ i $f^-(S) := \sum_{\substack{vu \in A \\ u \in S \\ v \notin S}} f(vu)$

Def. Funkcję $f : A \to \mathbb{R}_{\geqslant 0}$ nazywamy **przepływem**, jeśli dla każdego $a \in A$ zachodzi $f(a) \leqslant c(a)$ oraz dla każdego $v \in V \setminus \{s, t\}$ zachodzi $f^+(v) = f^-(v)$.
Def. Wartość przepływu f to $\operatorname{val} f := f^+(s) - f^-(s)$.
Fakt. $f^+(s) - f^-(s) = f^-(t) - f^+(t)$.
Def. Dla dowolnego $S \subseteq V$ takiego, że $s \in S$ i $t \in \overline{S} := V \setminus S$, **przekrojem** $(S, \overline{S})$ nazywamy zbiór krawędzi o początku w S i końcu w $\overline{S}$. **Przepustowością** przekroju $K = (S, \overline{S})$ nazywamy $\operatorname{cap} K := \sum_{a \in K} c(a)$.
Lemat. Dla dowolnego przepływu f i dowolnego przekroju $(S, \overline{S})$ zachodzi $\operatorname{val} f = f^+(S) - f^-(S)$.
Tw. Dla dowolnego przepływu f i dowolnego przekroju K zachodzi $\operatorname{val} f \leqslant \operatorname{cap} K$. Jeśli $\operatorname{val} f = \operatorname{cap} K$, to f jest największym przepływem, a K najmniejszym przekrojem.
Def. Dla ścieżki P (niekoniecznie skierowanej), przepływu f i łuku a z P definujemy:

$$r(a) = \begin{cases} c(a) - f(a) & \text{jeśli } a \text{ jest krawędzią w przód,} \\ f(a) & \text{jeśli } a \text{ jest krawędzią w tył.} \end{cases}$$

Dla ścieżki P definiujemy $r(P) := \min_{a \text{ - łuk } P} r(a)$.

Ścieżka P jest **powiększająca** jeśli jest s-t ścieżką i $r(P) > 0$. Wówczas można zdefiniować przepływ $\hat{f}(a)$ jako:

$$\hat{f}(a) = \begin{cases} f(a) + r(P), & \text{jeśli } a \in A(P) \text{ jest łukiem w przód,} \\ f(a) - r(P), & \text{jeśli } a \in A(P) \text{ jest łukiem w tył} \\ f(a), & \text{jeśli } a \notin A(P). \end{cases}$$

Tw. Forda-Fulkersona. Przepływ f jest największy wtw. gdy nie ma ścieżki powiększającej.
Wniosek Jeśli f^* jest największym przepływem, a $\widetilde{K}$ najmniejszym przekrojem, to $\operatorname{cap} \widetilde{K} = \operatorname{val} f^*$.

Planarność.

Tw. Kuratowskiego. Graf G jest planarny wtw. gdy nie zawiera podpodziału $K_{3,3}$ lub K_5.
Tw. Dla grafu płaskiego G zachodzi $\sum_{f \in F(G)} \deg_G f = 2m$, gdzie przez $F(G)$ oznaczamy zbiór regionów (ścian) grafu płaskiego G.
Formuła Eulera. Dla spójnego grafu płaskiego G zachodzi $n - m + |F(G)| = 2$.
Lemat. Dla prostego grafu planarnego G o $n \geqslant 3$ wierzchołkach i talii k zachodzi $m \leqslant k(n-2)/(k-2)$.
Wniosek. Dla prostego grafu planarnego G o $n \geqslant 3$ wierzchołkach zachodzi $m \leqslant 3n - 6$.
Wniosek. Każdy graf planarny ma wierzchołek stopnia co najwyżej 5.
Tw. o czterech kolorach. Jeśli G jest planarny, to $\chi(G) \leqslant 4$.
Def. Dla grafu płaskiego G, jego **grafem dualnym** G^* nazywamy graf, którego wierzchołkami są regiony G i istnieje bijekcja między $E(G^*)$ a $E(G)$: krawędź e^* łączy dwa wierzchołki f_1, f_2 w G^* wtw, gdy odpowiadająca jej krawędź e z G jest incydentna z f_1 i f_2.

Teoria Ramseya.

Def. Liczba Ramseya, ozn. $R(t)$, to najmniejsze n takie, że przy dowolnym dwukolorowaniu krawędzi K_n znajdziemy jednokolorową kopię K_t.
Przez $R(t_1, t_2, \ldots, t_k)$ oznaczamy najmniejsze n takie, że przy dowolnym kolorowaniu K_n na k kolorów znajdziemy kopię K_{t_1} w pierwszym kolorze, K_{t_2} w drugim kolorze, ... lub K_{t_k} w k-tym kolorze.
Tw. Ramseya (Erdősa-Szekeresa). Dla każdego t zachodzi $R(t) \leqslant 4^t$.
Tw. Erdősa. Dla $t \geqslant 3$ zachodzi $R(t) > 2^{t/2}$.
Tw. Dla $s, t > 1$ zachodzi $R(s, t) \leqslant R(s, t-1) + R(s-1, t)$.
Wniosek. Dla $s, t \geqslant 1$ zachodzi $R(s, t) \leqslant \binom{s+t-2}{s-1} = \binom{s+t-2}{t-1}$.